

UDK – 616 - 007.12

Nematullayeva S.K. — Osiyo xalqaro universiteti talabasi

Urakov K.N. — assistant

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti

O'zbekiston, Samarqand

ATEROSKLEROZDAGI PATOMORFOLOGIK O'ZGARISHLAR

Annotatsiya: Ateroskleroz-bu lipidlarning cho'kishi, fibrozning rivojlanishi va qon tomir devorining qayta tuzilishi bilan tavsiflangan arteriyalarning surunkali kasalligi. Maqolada aterosklerozdagi tomirlarning morfologik o'zgarishlarining asosiy bosqichlari, endoteliyning dastlabki buzilishlaridan murakkab ateromatoz plakalargacha ko'rib chiqiladi. Hujayra infiltratsiyasi, kalsifikatsiya va tromboz mexanizmlari tasvirlangan. Aterosklerozning patomorfologiyasini tushunish diagnostika, prognozlash va profilaktika va davolash usullarini ishlab chiqish uchun zarurdir.

Kalit so'zlar: ateroskleroz, patomorfologiya, blyashka, endoteliy, ko'pikli hujayralar, fibroz, kalsifikatsiya, tromboz, qon tomir devori.

Nematullayeva S.K. — Student of the Asian International University

Urakov K.N. — Assistant

Samarkand State Medical University

Uzbekistan, Samarkand

PATHOMORPHOLOGICAL CHANGES IN ATHEROSCLEROSIS

Annotation: Atherosclerosis is a chronic disease of the arteries characterized by lipid deposition, the development of fibrosis and the restructuring of the vascular wall. The article reviews the main stages of morphological changes in vessels in atherosclerosis, from the initial disruption of the endothelium to complex atheromatous plaques. The mechanisms of cell infiltration, calcification and thrombosis are described. Understanding the pathomorphology of atherosclerosis is necessary for the development of diagnostics, prognosis and methods of prevention and treatment.

Keywords: atherosclerosis, pathomorphology, plaque, endothelium, foam cells, fibrosis, calcification, thrombosis, vascular wall.

Tadqiqot maqsadi: Ateroskleroz rivojlanishining turli bosqichlarida arterial devordagi asosiy patomorfologik o'zgarishlarni aniqlash va tavsiflash, ularning ketma-ketligini, strukturaviy xususiyatlarini va kasallikni tashxislash va prognoz qilish uchun klinik ahamiyatini aniqlash.

Materiallar va usullar. Tadqiqot yurak-qon tomir kasalliklari asoratlaridan vafot etgan aterosklerozning tasdiqlangan klinik tashxisi qo'yilgan bemorlardan olingan otopsi materialida o'tkazildi. Tahlil ob'ekti aorta, koronar va femoral arteriyalarning bo'laklari edi.

Material 10% neytral formalinga o'rnatildi, so'ngra standart simlar va kerosinga quyildi. Ishlab chiqarilgan qismlar gematoksilin va eozin bilan bo'yalgan, van-gizon usuli bo'yicha biriktiruvchi to'qimalarni ko'rish uchun, shuningdek, lipidlar va kalsinatlarini (Sudan III, alcyan ko'k, alcizarin qizil) aniqlash uchun maxsus gistokimyoviy usullardan foydalanilgan.

Morfologik baholash yarim morfometrik usullardan foydalangan holda yorug'lik mikroskopi yordamida amalga oshirildi: intinning qalinligi, lipid yadrolarining maydoni va tolali kapsulaning uzunligi o'lchandi. Statistik

ma'lumotlarni qayta ishlash Excel va Statistica dasturlari yordamida amalga oshirildi, $p < 0,05$ dagi farqlar muhim deb hisoblandi.

Tadqiqot natijalari va ularni muhokama qilish. Qon tomir devorining morfologik tahlili aterosklerotik jarayonning turli bosqichlariga mos keladigan xarakterli bosqich o'zgarishlarining mavjudligini ko'rsatdi.

Dastlabki bosqichda lipid qo'shimchalarini o'z ichiga olgan ko'pikli makrofaglarning shishishi va to'planishi tufayli arteriyalarning intim qismida fokal qalinlashuv aniqlandi. Endoteliy ba'zi joylarda yaxlitligini yo'qotdi, uning yo'q qilinishi va parchalanishi kuzatildi. Mononuklear hujayralar — makrofaglar va limfotsitlar tomonidan infiltratsiyaning boshlanishi qayd etildi.

Yog' chiziqlarining shakllanish bosqichida ko'pikli hujayralar soni sezilarli darajada oshdi. Ular intima ichida, ba'zida nekrozning kichik joylari belgilari bo'lgan o'choqlarni hosil qildilar. Silliqliq mushak hujayralari mediadan intimaga ko'chib, biriktiruvchi to'qima stromasining shakllanishiga yordam berdi. Hujayralararo matritsaning cho'kishi boshlandi.

Fibroz bosqichda etuk aterosklerotik blyashka shakllanishi qayd etildi. Uning tarkibida tolali kapsula, lipid yadrosi va yallig'lani h aniq ta virlangan.

Adabiyot

1. Ostromova O. D. ateroskleroz: patogenez va davolashning zamonaviy tushunchalari // kardiologiya. — 2020. — №2. 7-13 betlar.
2. Kolesnikov L. L., Lisovskaya I. V. aterosklerotik blyashka morfologiyasi. Shifokorlar uchun qo'llanma. - M.: Medpress-Inform, 2018 yil. 120 s.
3. Ross R. Atherosclerosis—an inflammatory disease // New England Journal of Medicine. — 1999. — Vol. 340(2). — P. 115–126.

4. Libby P., Ridker P.M., Hansson G.K. Progress and challenges in translating the biology of atherosclerosis // Nature. — 2011. — Vol. 473. — P. 317–325.

5. Voronkov L. G., Vishnevskiy A. L. aterosklerozning patogenezi: hujayralar va yallig'lanish vositachilarining roli // Rossiya yurak jurnali. — 2021. — №3. 27-32 betlar.

6. Stary H.C. Natural history and histological classification of atherosclerotic lesions: An update // Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology. — 2000. — Vol. 20. — P. 1177–1178.

7. Virmani R., Burke A.P., Farb A., Kolodgie F.D. Pathology of the vulnerable plaque // Journ